

ROMANȚA DE CIRCULAȚIE FOLCLORICĂ *INIMA MI-E PLINĂ*: PARTICULARITĂȚI INTERPRETATIVE

THE ROMANCE OF FOLKLORE CIRCULATION *INIMA MI-E PLINĂ (MY
HEART IS FULL)*: INTERPRETATIVE PECULIARITIES

DIANA VĂLUȚĂ-CIOINAC⁸,

doctorandă,

Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice

<https://orcid.org/0000-0002-3060-7546>

CZU 784.3(498):781.68

DOI <https://doi.org/10.55383/ca2024.06>

Romanța mondenă urbană românească are un parcurs istoric de aproximativ două secole. Chiar dacă este o perioadă de timp relativ modestă, comparativ cu alte producții din patrimoniul cultural imaterial, totuși, ea a reușit să se impună prin specificul său muzical-poetic. Totodată, aspectul interpretativ ridică anumite cerințe față de cântăreț, din punct de vedere al vocalității, expresivității artistice, conlucrării cu suportul instrumental ș.a. În acest articol ne vom referi la romanța „Inima mi-e plină” din colecția lui Anton Pann „Cântece de lume”, propunând o versiune interpretativă, prin care să se păstreze autenticitatea lucrării, a conținutului muzical-poetic și atmosfera timpului când a fost creată.

Cuvinte-cheie: romanța mondenă urbană, Anton Pann, stil oriental, interpretare vocală, acompaniament instrumental

The Romanian urban romance has a history of about two centuries. Even if it is a relatively modest period of time, compared to other productions from the intangible cultural heritage, however it still managed to impose itself through its musical-poetic specificity. At the same time, the interpretative aspect raises certain requirements for the singer from the point of view of vocality, artistic expressiveness, collaboration with the instrumental support, etc. In this article, we will refer to the romance „My Heart is Full” from Anton Pann's collection World Songs, proposing an interpretive version, which would preserve the authenticity of the work, the musical-poetic content and the atmosphere of the time when it was created.

Keywords: urban romance, Anton Pann, oriental style, vocal performance, instrumental accompaniment

Introducere

Romanța urbană românească s-a impus în circuitul cultural la diferit nivel, atât academic cât și popular, ca o entitate muzical-poetică, ce deține anumite particularități

⁸E-mail: dianavaluta@gmail.com

structurale și interpretative. Din perspectivă diacronică constatăm trei straturi stilistice în evoluția acestei specii a liricii populare: romanțe, care au intrat în circuitul folcloric, având autorii necunoscuți; romanțe ale căror autori se cunosc, dar au devenit populare, pătrunzând și circulând și în mediul culturii orale; al treilea strat îl reprezintă romanțele create recent, ne referim la secolele XX-XXI, de către muzicieni consacrați sau amatori, dar care păstrează caracteristicile romanței mondene urbane. Toate producțiile muzicale, ce reprezintă aceste straturi, evident se înscriu în sfera lingvistică a folclorului muzical urban, care constituie o conexiune la nivel de limbaj, semantică, tematică a mai multor surse culturale: orientală, occidentală și general românească. Emilia Comișel remarcă: „Folclorul românesc ține pe de o parte, de cel european, în genere prin conservarea unor elemente arhetipale universale (...), pe de altă parte, se înscrie în cadrul restrâns al sud-estului european (...)” [1 p. 64].

Vom analiza, din punct de vedere interpretativ, romanța *Inima mi-e plină*, ce poate fi inclusă în primul strat – romanțe de circulație folclorică, cu toate că se presupune că autorul este Anton Pann. Astfel de romanțe poporul le-a „cântat, însă, și le cântă și în zilele noastre. Adaptându-le la poetica folclorică și apropiindu-le mult de lirica populară. Astfel s-au folclorizat cântecele-romanțe „Amărâtă turturică”, „Bătrânețe – haine grele”, „Să-mi cânti cobzar”, „Priveam pe malul mării” și multe altele (...)” [2 p. 708]. Romanța *Inima mi-e plină* a fost executată în cadrul proiectului artistic de doctorat cu acompaniament de pian și vioară.

Istoricul romanței *Inima mi-e plină*

Romanța *Inima mi-e plină* o găsim în colecția lui Anton Pann (1796-1854) *Cântece de lume* [3 p. 296] (titlul inițial al autorului *Spitalul amorului* sau *Cântătorul dorului*, 1850). Anton Pann fost un iubitor și pasionat colecționar de muzică românească, de asemenea poet, compozitor, folclorist și publicist. El a oscilat în activitatea și preocupările sale între muzică și literatură, însă așa cum însuși mărturisea „de cele mai multe ori balanța înclina spre arta sunetelor” [4]. Printre culegerile sale muzicale se numără compoziții cu caracter oriental, romanțe și cântece de lume, precum *Bordeiaș, bordei, bordei, Inima mi-e plină, Până când nu te iubeam, Sub poale de codru verde, Tu-mi zicea-i odată* ș.a. Precum am menționat anterior, în istoria folclorului urban pot fi reliefate trei straturi: creații de influență orientală, creații de influență occidentală și lucrări propriu-zis românești, create în baza fondului melodic general românesc. Influența orientală are o proiecție diacronică destul de mare, încă de la începuturile dominației otomane în spațiul românesc. Cunoaștem că odată cu însemnele domnești, Domnitorii români primeau de la Poarta otomană un grup de muzicieni *Meterhanea*, care cântau la diferite ceremonii și serbări de la curte. Ei aduceau cu ei nu numai instrumentele

muzicale, dar și muzica turcească. Lăutarii locali, venind în contact cu aceștia au preluat din instrumente, melodii și stilul pronunțat ornamental de interpretare. Produsul acestui strat de influență orientală este cântecul de lume, o creație cu un conținut erotic și melodie bazată pe motive și ornamente de tip oriental, la modă spre a doua jumătate a secolului XVIII – începutul secolului XIX. Romanța *Inima mi-e plină*, care poate fi considerată și un exemplu autentic de cântec de lume, este un model al creațiilor de influență orientală din această perioadă.

Textul poetic al romanței *Inima mi-e plină* are cu conținut liric de dragoste, sentimental, de o expresivitate deosebită. Autorul exprimă, în mod direct și nemijlocit, trăiri și sentimente specifice genul liric: *inima mi-e plină/de a ta ființă, tu fugi de mine, îți bați joc de mine, mă faci nestatornic* ș.a. Prezența eroului/eroinei este nemijlocită, trăirile sale afective fiind exprimate de la persoana întâi, din perspectiva prezentului: *orișice ți-oi zice..., îmi împilezi soarta, în loc s-o-ndulcești, îmi adaogi rană/îmi ațâți durerea* ș.a. Comunicarea în acest text poetic se realizează prin intermediul eului liric, ceea ce desemnează individualitatea creatoare, astfel spus este vocea care exprimă sentimentele poetului.

Titlul *Inima mi-e plină* indică sugestiv conținutul textului liric sentimental și o linie melodică de o expresivitate deosebită. Versurile romanței redau aspecte de viață, în care dragostea ocupă un loc aparte. Formula memorabilă pe care o observăm în poezie, reverberează asupra conținutului, are un anumit relief, fiind accentuate prin pronumele personal: „mi-e”, „mă”, „îmi”, „eu”: durere (*îmi adaogi rană,/îmi ațâți durerea*), plângere de inimă rănită (*și n-ai milă, crudo*), suspin dintr-un piept săgetat (*îți bați joc de mine,/mă faci nestatornic*), tânguire (*inima mi-e plină/de a ta ființă*), regrete (*și văz bine, crudo/că nu mă iubești*), suferință (*mă lași ca să sufăr*) din pricina amorului. Toate acestea constituie motivul clasic al romanței – specia muzical-literară cu caracter melancolic, trist, duos și sentimental.

Afirmația lui Liviu Rebreanu „Orice durere are leac”⁹ exprimă un adevăr verificat de fiecare dintre noi. Viața nu este altceva decât un lung șir de evenimente provocatoare de durere sau bucurie. Sentimentul durerii sufletești în această lucrare este provocat de către persoana dragă eului liric prin: *iar tu fugi de mine/nu ai umilință, mă nesocotești, orice ți-oi zice/le treci cu vederea*. Nimic nu este mai emoționant decât starea sufletească, ce se schimbă mereu, sub influența sentimentului trăit. Așa și eul liric copleșit de sentimentele, ce i-au provocat supărarea, găsește forță de a-și modifica trăirile intense ale emoțiilor prin a nu eterniza nefericirea *nu vei putea dară/a-mi huli credința/care pentru tine/atât am păstrat*.

⁹ [https://ro.wikisource.org/wiki/Calvarul_\(Liviu_Rebreanu\)](https://ro.wikisource.org/wiki/Calvarul_(Liviu_Rebreanu)).

Specificul interpretării romanței *Inima mi-e plină*

Lucrarea *Inima mi-e plină* are o linie melodică pe cât de simplă, pe atât de dinamică. Tonalitatea este *a-moll*, tempo *Lento*, *Ad libitum*. Melodia poate fi armonizată în diverse variante, dar totuși trebuie de găsit suportul armonic, ce ar contribui la redarea autenticității stilului muzical de la confluența secolelor XVIII-XIX. De aceea, pentru a păstra și a reda starea interpretării muzicii timpului respectiv vom limita acompaniamentul armonic la patru acorduri – *a-moll* (de bază), *G-dur*, *C-dur*, *d-moll*, fără inflexiuni în tonalități înrudite.

Pentru o interpretare autentică, vom căuta să ne familiarizăm cu stilul de cântare bizantină. Totodată să ținem cont și de maniera de interpretare a romanței. Sunetele vocalelor trebuie perfect susținute și ascultate de interpret. Doar în momentul când interpretul reușește să se asculte, poate face performanță în arta vocală.

Fiecare cântăreț, în timpul execuției unei creații își lasă amprenta de coautor, or cunoaștem faptul că o creație muzicală vocală are trei, așa-zisi autori – compozitorul, textierul și interpretul, care aduce lucrarea în fața publicului, având o mare influența asupra afirmării și circulației unei compoziții muzicale. Acest fapt în romanță se reflectă destul de intens.

Precum am remarcat anterior, la prima vedere, linia melodică este simplă, dar având în vedere textul literar pe care cade cea mai mare parte a interpretării, este important să intonăm textul muzical scris, toate sunetele și să nu improvizăm, să transmitem cât mai exact estetica muzicii din perioada în care a fost creată această romanță. Pentru o interpretare mai apropiată perioadei recomandăm să nu se modifice în niciun caz linia melodică, de aceea pentru o expunere a creației mai interesantă și variată o mare importanță o îndreptăm spre textul poetic. Așa cum am recomandat cu referire la alte romanțe, este esențial să subliniem cuvintele importante, cuvintele cheie din fiecare frază, astfel încât, prin acest procedeu vom diversifica și varia execuția.

Primul sunet din introducerea instrumentală îl constituie tonica, sunetul *la*, interpretat pe *tremolo* la pian, după care intră vioara cu linia melodică din a doua propoziție muzicală (B). Structura muzicală a strofei este alcătuită din trei părți A-B-A1. De-asupra versului este indicată armonia acompaniamentului, care, chiar dacă e simplă, are un rol aparte în dezvoltarea conținutului muzical-poetic. Cuvântul sau silaba pe care se schimbă armonia îl vom nota cu font Bold.

Creația are patru strofe muzical-poetice. Riturnela melodică dintre strofe va fi identică cu cea din introducerea muzicală. În continuare propunem o variantă interpretativă cu indicarea particularităților de execuție în fiecare strofă pentru a crea în final o dramaturgie muzicală integră ce reflectă plenar conținutul poetic.

Schema 1

Strofa 1	
Prima propoziție muzicală (A)	
<p>a Inima mi-e plină a De a ta ființă</p>	<p>Începutul este interpretat la nuanța de <i>piano</i>. Se respectă exact linia melodică, amintindu-ne de cântarea bizantină. Tempoul va fi foarte lent, iar finalele absolut libere, negrăbite.</p>
<p>a Și-ncotro m-oi duce G Eu te întâlnesc</p>	
A doua propoziție muzicală (B)	
<p>a C Iar tu fugi de mine d a Nu ai umilință</p>	<p>În a doua propoziție muzicală, accelerăm, doar puțin, tempoul, comparativ cu prima propoziție. Cuvintele evidențiate sunt marcate sonor, prin alungirea duratei vocalelor.</p>
A treia propoziție muzicală (A1)	
<p>a Mă lași ca să sufăr G Și să pățimesc.</p>	<p>Se revine, în cea de a treia propoziție la melodia din prima – A. În încheierea strofei întâi cuvintele <i>sufăr</i> și <i>pățimesc</i> sunt cele care ne ajută să aducem ascultătorul în starea emoțională a eroului liric. Ele vor fi marcate vocal cu filarea ulterioară a sunetului.</p>
Strofa a II-a	
<p>a Îți bați joc de mine a Mă faci nestatornic</p>	<p>Cuvântul <i>joc</i> îl vom cânta scurt, aproape vorbit, iar după el, se va face o mică pauză, astfel subliniind expresia <i>îți bați joc</i>.</p>
<p>Îmi tratezi amorul G Mă nesocotești.</p>	
<p>a C Și n-ai milă crudo d a Când eu pe jertfelnic</p>	<p>În această frază accentuăm cuvântul <i>crudo</i>, puțin exagerând consoanele <i>c</i> și <i>r</i>.</p>
<p>a Îți aduc o jertfă G Ce-o disprețuiești.</p>	
Strofa a III-a	
<p>a Orișice ți-oi zice a Le treci cu vederea</p>	<p>În strofa a treia se va atrage atenția la vocalitatea cuvintelor <i>rană</i>, <i>durere</i>. Înaintând spre final se va accelera puțin tempoul, creându-se un contrast emoțional cu parcursul liric anterior, astfel interpretarea romanței va fi mai convingătoare și atractivă pentru</p>
<p>a Îmi împilezi soarta</p>	

G <i>În loc s-o-dulcești</i>	ascultător.
a C <i>Îmi adaogi rană</i> d a <i>Îmi ațâți durerea</i>	
a <i>Și văz' bine crudo</i> G <i>Că nu mă iubești.</i>	

Strofa a IV-a	
a <i>Nu vei putea dară</i> a <i>A-mi huli credința</i>	Observăm în textul poetic cuvinte vechi din limbajul popular, rar cântat în zilele noastre (<i>huli</i>), de aceea interpretul va avea și sarcina de a articula mai atent aceste cuvinte.
a <i>Care pentru tine</i> G <i>Atât am păstrat.</i>	Chiar și forma stilistică literară este inversată comparativ cu cea cu care suntem obișnuiți în vorbirea contemporană. De ex: <i>Atât am păstrat = Am păstrat atât.</i>
a C <i>Nici arta mă plânge</i> d a <i>Dacă ție ființa</i>	Spre sfârșitul piesei melodia revine la „respirația” ei lentă și cântată pe nuanța de <i>piano</i> , cu care a debutat lucrarea.
a a <i>Așa da nevoie</i> G <i>De încredințat.</i>	Fraza finală, care are și rolul de <i>Codă</i> , este interpretată <i>ritenuto</i> , aproape pe silabe: de în-cre-din-țaaaat . Este cunoscut faptul că cu cât mai încet rostești, cu atât ascultătorul este mai atent și mai implicat emoțional. Astfel el va încheia emoțional interpretarea romanței împreună cu cântărețul.

Finalizează romanța cu tonica (treapta I), singurul sunet ce va susține vocea.

Concluzii

Așadar, romanța se impune în secolul XIX ca o specie a liricii populare. Trecând prin influența orientală, ea își va desemna treptat trăsăturile proprii, axate pe limbajul folclorului urban românesc. Totuși, primul strat stilistic în evoluția acestei specii va fi pătruns de orientalism în linia melodică. Acest fapt determină o atenție sporită în timpul interpretării, pentru a nu exagera cu ornamentarea sau alte figuri melodice de tip ornamental. Am realizat o analiză interpretativă a romanței *Inima mi-e plină* din colecția *Cântece de lume* de Anton Pann, care reflectă anume aceste particularități stilistice, propunând o versiune de execuție

vocală cu axarea pe exigențele timpului, având în vedere și aspectul specific al acompaniamentului instrumental.

Referințe bibliografice

1. COMIȘEL, E. Particularități stilistico-compoziționale ale genurilor folclorice românești de-a lungul epocilor istorice. In: *Studii de etnomuzicologie*. Vol. 2. București: Editura Muzicală, 1992, pp. 84–88. ISBN 978-606-8513-52-2.
2. *Creația populară: Folclorul românesc din Basarabia, Transnistria și Bucovina*. Chișinău: Știința, 1991. ISBN 5-376-01010-4.
3. PANN, A. *Cântecele de lume*. Red. Gh. Ciobanu. București, 1955.
4. Mitu, R. Anton Pann, un pasionat colecționar de muzică românească... In: *Ziua de Constanța* [online]. 11 noiem. 2015 [accesat 10 noiem. 2023] Disponibil: <https://www.ziuaconstanta.ro/divertisment/stiati-ca/stiati-ca-anton-pann-un-pasionat-colectionar-de-muzica-romaneasca-570797.html>